

ELP frakcijos pozicijos dokumentas

EUROPOS SVEIKATOS SAJUNGA

2020 07 01 patvirtintas ELP frakcijoje

Linkint kam nors visa kogeriausio gimtadienio ar Naujųjų metų proga, net ir prieš COVID-19 krizę, paskutinis sakiny s paprastai būdavo: „Svarbiausia, geros sveikatos“.

„Didžiausias turtas yra sveikata“ yra senas, bet teisinga posakis. Šie 2020-ieji metai yra paženklinanti pasaulinės pandemijos, kuri nusinešė šimtus tūkstančių žmonių gyvybių visame pasaulyje. Pandemija užklupo visas valstybes nares ir, nors daugeliui jų pavyko suplokštinti pandemijos kreivę, COVID-19 tebekelia didžiulį susirūpinimą ir taip tikriausiai bus tol, kol bus išrasta veiksminga vakcina.

COVID-19 parodė, kad Europos politikoje sveikatai turi būti skiriama daug daugiau dėmesio. ELP frakcija ragina skubiai įgyvendinti Europos sveikatos sąjungą.

1. Krikščionių demokratų pasaulėžiūra

Dėl ELP frakcijos krikščioniškų demokratių ir humanistinių ištakų mūsų veiksmų pagrindas visada buvo piliečių fizinė, psichinė ir socialinė gerovė. Todėl krikščionių demokratų partijos įkūrėjai pagrindinį dėmesį Europos politikoje skyrė visų europiečių gerovei. Nuo tada tai yra vienas iš keturių pagrindinių ES tikslų, įtvirtintų Europos Sąjungos sutarties 3 straipsnyje, kartu su taikos ir mūsų pagrindinių vertybių skatinimu.

Visų pirma, mes, kaip krikščionys demokratai, esame tvirtai įsitikinę, kad žmonės gali susikurti geresnę ateitį. Lygiai taip pat, kaip gydytojai, slaugytojai, vaistininkai gerina kasdienį milijonų europiečių gyvenimą, manome, kad gera politika taip pat gali tai daryti. Norime siekti medicinos ir mokslo pažangos. Tikime geresne ateitimi. Mes remiamės mokslinių tyrimų rezultatais ir pažanga ir norime, kad Europa tikslingai naudotųsi mokslu siekdama didinti visų gyventojų gerovę.

Krikščionys demokratai tiki visuomene, padedančia tiems, kuriems reikia pagalbos. Medicinos pažanga mums nėra tik dar vienas verslo modelis. Mums medicinos pažanga yra tiesiog būtinybė siekiant pagerinti visų žmonių kasdienį gyvenimą, atsižvelgiant į jų pajamas, išsilavinimo lygį ar regioninę kilmę Europoje. Tai pat tikime, kad žmonės gali tobulėti, kurti ir prisidėti prie visų kitų gerovės, kai jiems netrukdoma ar nesieliama su jais globėjiškai. Visuomenė turėtų leisti asmeniui būti jos dalimi, bet jaustis laivai.

Pripažįstame inovacijų teikiamą naudą ir grindžiame savo sprendimus mokslu. Žinome, kad technologijos turi tarnauti žmonėms, o ne atvirkščiai, bet taip pat neturime atsisakyti naujų technologinių galimybių, kaip antai mobiliųjų programėlių, didžiųjų duomenų, dirbtinio intelekto (DI) ir individualizuotosios medicinos. Priešingai, norime, kad Europa pati imtųsi vadovaujančio vaidmens ir formuotų šias naujas tendencijas. Diegiant inovacijas pagrindinį dėmesį skiriame žmonėms. Medicinos pažanga turi būti įtvirtinta aiškioje į žmogų orientuotoje vertybių sistemoje.

Kalbant apie Europos potencialo išnaudojimą sveikatos priežiūros sektoriuje, mes, kaip krikščionys demokratai, jau laikomės aiškios pozicijos: mes palaikome savo piliečius, pavyzdžiui, kovojant su vėžiu. Tikime, kad mūsų vertybės, užmojai ir pasiryžimas siekti daugiau inovacijų bei dalytis šiomis žiniomis su visa mokslo bendruomene, yra pagrindiniai principai, suteiksiantys mums galimybę pagerinti europiečių gyvenimą mėginant įveikti vėžio grėsmę. Tos pačios vertybės turi padėti mums užtikrinti, kad visiems europiečiams būtų užtikrinta galimybė naudotis aukštų standartų sveikatos priežiūra.

Medicina galiausiai grindžiama anksčiau įgytomis žiniomis, todėl kuo geriau panaudodami didžiuosius duomenis ir DI mokslininkai, ir gydytojai gali tiesiogiai remtis sukauptomis žiniomis, kad greičiau ir tiksliau prognozuotų ateitį. Puikiai žinome, kad sveikatos srityje technologijos gali lemti tai, ar gyvybė bus prarasta, ar išgelbėta.

Be to, žinome, kad sunkumus medicinos srityje, kaip antai ligas ar pandemijas, galime įveikti tik drauge. Todėl norime kartu dirbti tiek Europoje, tiek už mūsų žemyno ribų. Sudarydami sąžiningos prekybos susitarimus norime sutelkti sveikatos specialistus, kad galėtume geriau dalytis žiniomis ir kurti tinklus, siekdami pagerinti sveikatos priežiūrą Europoje ir už jos ribų.

Be to, norime, kad Europa aiškiai pasipriešintų visiems, kurie mėgins pasinaudoti pandemijomis, ligomis ar kitomis grėsmėmis sveikatai, žaisdami galios žaidimus. Kovojame su klaidinga informacija arba su šalimis, kurios slepia svarbią informaciją apie tai, kaip kovoti su ligomis ar pandemijomis. Pasinaudosime savo ekonomine galia ir visada taikysime sankcijas, jei šalis bandys rizikuoti europiečių gyvybėmis klaidingai informuodama mus arba mūsų neinformuodama ir žaisdama žaidimus su pandemijomis. Rizikos sveikatai valdymas bus tikrai krikščioniško ir

demokratinio saugumo pagrindas ateityje.

Tikime Europos Sąjunga, kuri gerbia, gina ir palaiko visus europiečius. Tikime Europos Sąjunga, kuri sudaro sąlygas diegti inovacijas ir jas skatina bei prisideda prie visų mūsų gyvenimo.

Mūsų Sąjunga tai pat yra sveikatos sąjunga, kurios pagrindas yra į asmenį orientuota politika. Priimant visus sprendimus įgyvendinant sveikatos politiką turi būti atsižvelgta į individualius vyrų ir moterų poreikius.

Ši sąjunga taip pat išlieka atvira pasauliui už jos ribų. Pasisakome už tarptautinį bendradarbiavimą, kad Europa galėtų pasinaudoti medicinos pažanga ir prisidėti prie jos. Bendradarbiavimas mokslo ir medicinos srityse sukurs tiek mūsų visuomenei, tiek ekonomikai vienodai naudingas sąlygas. Darome tai žinodami, kad Europai tenka visuotinė atsakomybė prisidėti prie visuomenės sveikatos skatinimo kituose pasaulio regionuose, kuris yra paramos vystymuisi dalis. Turi būti remiamas atsparumo stiprinimas ir pasirengimo didinimas šalių partnerių sveikatos priežiūros sektoriuose. Todėl svarbiausia yra sveikatos priežiūros specialistų švietimas ir mokymas. Turime užtikrinti, kad ES humanitarinis atsakas į COVID-19 grėsmę ir sveikatos priežiūros priemonės reaguojant į ją nebūtų netinkamai naudojamos ideologijoms ir politinei darbotarkei skatinti.

COVID-19 krizė parodė, kad norėdama savo piliečiams suteikti visapusišką naudą globalizacijos paveiktame ir tarpusavio ryšiais susietame pasaulyje, ES turi turėti stiprų sveikatos politikos komponentą.

Norime, kad būtent šios politikos pagrindas būtų sustiprintas ES lygmeniu. Prireikus ES turi būti suteiktos tinkamos priemonės, kad ji taptų veiksminga sveikatos sąjunga, pagrįsta šiais principais:

Europa, kuri gerbia;
Europa, kuri gina ir remia, ir
Europa, kuri diegia inovacijas ir atveria naujų galimybių, kad pagerintų visų mūsų gyvenimą.

2. Kompetencijos ir atsakomybės sritys

COVID-19 krizė atskleidė, kad grėsmės sveikatai nepaiso sienų ir kodėl būtinas labiau koordinuotas Europos atsakas.

Valstybės narės išlieka atsakingos už daugelį sveikatos politikos sričių. Tačiau Europos Sąjunga turi daug daugiau galimybių, nei šiuo metu išnaudoja.

SESV (168 straipsnyje) ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (35 straipsnyje) pripažįstama, kad „žmonių sveikatos aukšto lygio apsauga užtikrinama nustatant ir įgyvendinant visas Sąjungos politikos ir veiklos kryptis“ ir kad tuo tikslu „Komisija savo pasiūlymuose, numatytuose 1 dalyje, dėl sveikatos, saugos, aplinkos apsaugos ir vartotojų apsaugos dėmesį kreipia į aukšto lygio apsaugą ir ypač atsižvelgia į visas mokslo faktais pagrįstas naujoves. Pagal atitinkamą kompetenciją šio tikslo taip pat siekia Europos Parlamentas ir Taryba“, siekdami vidaus rinkos sukūrimo ir veikimo (114 straipsnis).

SESV aiškiai pripažįstamas svarbus vaidmuo, tenkantis Sąjungai, kuri „siekia gerinti visuomenės sveikatą, užkirsti kelią žmonių negalavimams ir ligoms bei pašalinti pavojaus fizinei ir psichinei sveikatai šaltinius. Tokia veikla apima kovą su labiausiai sveikatą pakertančiomis ligomis skatinant jų priežasčių, plitimo ir profilaktikos tyrimus, taip pat skleidžiant informaciją ir plėtojant švietimą sveikatos klausimais, bei stebėseną, išankstinį įspėjimą dėl didelių tarpvalstybinio pobūdžio grėsmių sveikatai ir kovą su jomis“ (168 straipsnis).

Būtent pagal šią kompetenciją ES siekė pagerinti visuomenės sveikatą (pvz., įgyvendindama viešas kovos su tabaku, alkoholiu, nutukimu ir narkotikais kampanijas), kovodama su didelėmis tarpvalstybinėmis grėsmėmis (pvz., atsparumu mikrobinėms medžiagoms), užkirsdama kelią žmonių ir gyvūnų ligoms bei jas valdydama (pvz., GSE, t. y. galvos smegenų kempinligė), mažindama žmonių sveikatai keliamą riziką (pvz., maisto produktus reglamentuojančiai teisės aktais ir REACH teisės aktais) ir suderindama valstybių narių sveikatos strategijas (pvz., sveikatos priežiūros specialistų ir pacientų mobilumas). Specializuotų agentūrų, tokių kaip Europos vaistų agentūra (EMA), Europos ligų prevencijos ir kontrolės centras (ECDC) ir Europos maisto saugos tarnyba (EFSA), įsteigimas parodė didėjantį ES įsipareigojimą vykdyti sveikatos politiką. Remiantis programa „ES – sveikatos labui“, kurios siūlomas biudžetas siekia 9,4 mlrd. EUR, aiškiai matyti, kad ES atlieka vis svarbesnį vaidmenį visuomenės sveikatos politikoje.

Nepaisant viso ES lygmeniu jau atlikto darbo, Europos Sąjunga vis dar turi didelę veiksmų laisvę, kad pagal galiojančias

Sutartis sveikatos srityje padarytų daug daugiau. Sutarčių nuostatos dėl sveikatos vis dar nepakankamai taikomos siekiant tikslų, kuriuos jos galėtų padėti pasiekti¹. Sąjungai suteikti įgaliojimai, leidžiantys imtis daugiau veiksmų, nei ji ėmėsi iki šiol. Pavyzdžiui, turėtų būti veiksmingiau taikoma tarpvalstybinės sveikatos priežiūros direktyva, kuri patenka į laisvės teikti paslaugas taikymo sritį ir kuria siekiama suderinti teisės aktų nuostatas, kad būtų pašalintos esamos kliūtys, trukdančios teikti tarpvalstybines sveikatos priežiūros paslaugas.

Pavyzdžiui, visuotinai pripažįstama, kad galimybė naudotis tarpvalstybinėmis sveikatos priežiūros paslaugomis ir geresnis valstybių narių veiksmų koordinavimas bei geriausios patirties skatinimas gali būti labai naudingi².

Kita vertus, žinome, kad dauguma sveikatos priežiūros sistemoms skiriamų finansinių išteklių naudojami valstybių narių lygmeniu ir šios valstybės narės naudojami daugeliu kompetencijų. Įgyvendinant plataus užmojo Europos sveikatos politiką turėtų būti atsižvelgiama į šiuos faktus ir nesukeliama lūkesčių, kurie niekada nebus įgyvendinti. Ne kiekvienas sveikatos projektas gali būti finansuojamas pagal didesnės apimties programą ir ne visos geros idėjos gali būti įgyvendintos Europos lygmeniu pagal subsidiarumo principą. Tačiau esame pasiryžę stiprinti ES sveikatos politiką ir skatinti visus būtinus veiksmus, kurie suteikia aiškią Europos pridėtinę vertę, siekiant, be kita ko, sumažinti sveikatos priežiūros paslaugų vidaus rinkos susiskaidymą.

Mūsų Europa grindžiama subsidiarumo principu ir solidarumu. Pavyzdžiui, kiekvienas regionas daug geriau nei Briuselio institucijos žino, kur ir kaip valdyti kaimynystėje esančią ligoninę ar medicinos centrą. Nacionaliniai politikai žino, kaip geriausiai organizuoti medicininę priežiūrą ir sveikatos priežiūros sistemą. Tačiau kai kalbama apie tarpvalstybines grėsmes, kurias galima įveikti tik drauge, produktų mūsų bendrojoje vidaus rinkoje, kuriais sudaromos palankios sąlygos inovacijoms ir mažinamos grėsmės sveikatai, reglamentavimą, tarpvalstybines sveikatos priežiūros paslaugas ir daugelį kitų sričių, Europa yra geriausias būdas tai padaryti. Mes turime teisę imtis veiksmų ne tik vienu lygmeniu, mes mąstome ir veikiamė įvairiais lygmenimis. Pagrindinį dėmesį skiriame žmonių poreikiams ir tvirtai tikime geresne, atsparesne ir subsidiarumo bei solidarumo principais pagrįsta Europa.

Užklupus pandemijai, dėl koordinuotų veiksmų ES lygmeniu trūkumo ankstyvaisiais

pandemijos etapais kilo realių problemų, pavyzdžiui, buvo uždarytos vidaus sienos ir paralyžuota vidaus rinka, todėl buvo labai apsunkintas prekių, įskaitant medicines prekes, judėjimas. Būtent todėl raginame pasimokyti iš šios patirties ir labiau koordinuoti veiksmus suteikiant ES realius ir veiksmingus įgaliojimus, taip pat suteikiant pridėtinės vertės valstybių narių esamoms ir būsimoms krizėms.

Europos Parlamentas pabrėžė, kad pandemija nepaiso sienų ar ideologijų ir kad su ja kovojant būtinas visos tarptautinės bendruomenės bendradarbiavimas ir solidarumas bei JT sistemos, ypač Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO), stiprinimas. ELP frakcija mano, kad visos suinteresuotosios šalys, įskaitant Taivaną, turėtų dalyvauti PSO posėdžiuose, mechanizmuose ir veikloje, ypač pasaulinės visuomenės sveikatos krizės metu.

3. Nauja tikrovė

Atsižvelgiant į demografines tendencijas, klimato kaitos problemas, galimybes naudotis inovacijomis, geresnes galimybes gauti gydymą visiems, didelį lėtinių ligų paplitimą, perėjimą prie skaitmeninių technologijų (e. sveikata) ir sveikatos priežiūros sistemų tvarumą, ES lygmeniu jau skiriama daugiau dėmesio sveikatos politikai. Atsižvelgiant į šiuos sunkumus, reikia koordinuoto atsako ES lygmeniu, nes jie yra bendri visoms valstybėms narėms ir nepaiso jokių sienų.

Šios tendencijos išliks ir tiesiog paspartins sveikatos politikoje vykstančius pokyčius. Turime atsižvelgti į socialinius ir geografinius skirtumus sveikatos priežiūros srityje ir užtikrinti vienodas galimybes gauti aukštos kokybės sveikatos priežiūros paslaugas visoje Europoje.

Neseniai Europos Komisija savo naujausiose valstybėms narėms skirtose Europos semestro rekomendacijose išreiškė susirūpinimą dėl nedelsiant reikalingo ilgalaikio nacionalinių sveikatos priežiūros

¹ 2020 m. gegužės mėn. Europos Parlamento tyrimų tarnybos (EPRS) tyrimas „Unlocking the potential of the EU treaties“ (liet. ES sutarčių potencialo išnaudojimas) [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/651934/EPRS_STU\(2020\)651934_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/651934/EPRS_STU(2020)651934_EN.pdf)

² Étude 2019 m. balandžio mėn. EPRS tyrimas „Du trilijonai eurų Europos dividendų: ES veiksmų nebuvimo kainos įvertinimas, 2019-2024 m.“, [www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_STU\(2019\)631745](http://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_STU(2019)631745)

sistemų atsparumo, kad jos galėtų valdyti ekstremaliąsias situacijas ateityje, ir pripažino, kad COVID-19 pandemija atskleidė anksčiau buvusias struktūrines problemas, susijusias su nacionalinių sveikatos priežiūros sistemų prieinamumu, veiksmingumu ir atsparumu. Pripažįstama, kad sveikatos priežiūros finansavimas yra nepakankamas, be to, suteikiama prasta pirminė priežiūra ir nepakankamas koordinavimas.

Ši krizė taip pat parodė, kaip svarbu įgyvendinti faktais pagrįstą sveikatos politiką. Tai apima tiek gydymo, tiek prevencijos iniciatyvas. Prevencinės priemonės turėtų būti proporcingos ir jomis turi būti užtikrinami geriausi su sveikata susiję rezultatai.

4. COVID-19 – paskutinis raginimas keistis

Dėl COVID-19 mums nustatytos precedento neturinčios ribojančios priemonės, skirtos mūsų bendruomenėms apsaugoti, sukelti didžiulį spaudimą mūsų sveikatos priežiūros sistemoms.

ELP frakcija yra dėkinga visiems pirminės grandies specialistams: gydytojams ir slaugytojams, priežiūros specialistams ir valytojams, taip pat jų šeimoms.

Nepaisant milžiniško prarastų gyvybių skaičiaus ir koordinavimo stokos, daug nuveikta: EMA paspartino vakcinų ar vaisto patvirtinimo procedūrą, Europos Komisija finansuoja daugiau kaip 100 mokslinių tyrimų grupių veiklą visoje Europoje, įskaitant pirmuosius klinišnius COVID-19 vakcinų tyrimus Europos Sąjungoje. Lanksčiai reagavome ir sutelkėme visas likusias biudžeto lėšas kovai su krize. Europos Parlamentas sutiko laikinai pakeisti Reglamentą dėl medicinos priemonių praėjus mažiau nei dviem savaitėms po šio Europos Komisijos pasiūlymo, kad dabartinės pandemijos metu kuo labiau sumažintų bet kokį būtinausios įrangos tiekimo sutrikdymą vidaus rinkoje. Europos Komisija įgyvendino COVID-19 sergančių pacientų gydymo kitose valstybėse narėse tais atvejais, kai vidaus pajėgumai yra išnaudoti, gaires ir suteikė atitinkamą finansinę paramą, be to, Europos Komisija sutelkė du mechanizmus („rescEU“ ir bendrus viešuosius pirkimus), kad suteiktų daugiau įrangos valstybėms narėms, kurioms jos labiausiai reikia. Nemažiau svarbu tai, kad Europos Sąjunga suvienijo jėgas su pasauliniais partneriais, kad paspartintų pasaulinio atsako į koronaviruso grėsmę įsipareigojimo įgyvendinimą. Galiausiai labai

džiaugiamės Europos Komisijos priimta ES vakcinų strategija ir sieksime, kad ji būtų sparčiai įgyvendinta.

Vis dėlto visi sutinkame, kad to nepakanka. Reikia nuveikti daug daugiau per šią didelę krizę ir geriau pasirengti krizėms ateityje.

ELP frakcija yra tvirtai įsitikinusi, kad Europa gali įveikti šią krizę, tik tuo atveju, jeigu visa Europos šeima bus solidari ir atsakinga. Mes visi turime atlikti savo vaidmenį. Saugodami vienas kitą. Pasitikėdami vienas kitu. Laikydami atstumo, kad apsaugotume pažeidžiamus žmones.

Kai kurių COVID-19 apribojimų švelninimas yra pateisinamas, kad būtų galima vėl vykdyti ekonominę veiklą ir gyventi socialinį gyvenimą, įskaitant vaikų poreikį toliau tęsti mokymąsi, jei įmanoma. Tačiau mums didelį susirūpinimą kelia tai, kad per anksti panaikinus priemones gali kilti antroji viruso banga, kuri išbandytų mūsų sveikatos priežiūros sistemų pajėgumus, taip pat padidėtų COVID-19 sergančių pacientų, kuriems reikalingas hospitalizavimas, skaičių ir nukentėtų sveikatos priežiūros darbuotojai bei jų šeimos. Daug žmonių miršta anksčiau nei mirtų įprastomis sąlygomis, o sveikatos priežiūros darbuotojai pasiekia savo fizinių ir moralinių galimybių ribas. Izoliavimo priemonės turėtų būti atšaukiamos tik palaipsniui, koordinuotai ES lygmeniu ir ryžtingai įgyvendinant socialinių kontaktų ribojimą, naudojant asmenines apsaugos priemones, atliekant bendrąjį testavimą ir išaiškinant sąlytį turėjusius asmenis. ES ir valstybės narės turi būti pasirengusios vėl nustatyti apribojimus regioniniu lygmeniu, jei visuomenės sveikatos specialistai mano, kad tai būtina.

Tikrovė parodė, kad negalime įveikti šios krizės veikdami patys vieni. Taip pat negalime to padaryti priešindami nacionalines ir Europos kompetencijas. Šią krizę galime įveikti tik dirbdami drauge.

5. ELP frakcija ragina imtis veiksmų

Siekiame įgyvendinti išėjimo iš COVID-19 krizės strategijas ir atgaivinti ekonominę bei socialinę padėtį, todėl ELP frakcija pradėjo plataus masto svarstymus apie su pandemija susijusią patirtį, iš kurios reikėtų pasimokyti pirmiausia, didžiausią dėmesį skiriant sveikatos politikai ir padarant viską, ką galima, nepažeidžiant dabartinės institucinės sistemos.

1. ELP frakcija tvirtai remia **sveikatos aspektų integravimą į visų sričių politiką** ir visapusišką jo įgyvendinimą reaguojant į visuomenės sveikatos tarpsektorinį pobūdį, ir siekia horizontaliai integruoti sveikatos aspektus į visas atitinkamas politikos sritis, pavyzdžiui, žemės ūkį, transportą, tarptautinę prekybą, mokslinius tyrimus, aplinką ir klimatą.
2. Naujojoje **DFP** daugiau dėmesio turėtų būti skiriama sveikatai, kuri yra svarbiausias prioritetas visose susijusiose biudžeto eilutėse, nuo struktūrinių fondų iki ESF ir mokslinių tyrimų. ELP frakcija palankiai vertina pasiūlymą sukurti programą „ES - sveikatos labui“ ir remia geriau finansuojamą, atskirą, patikimą ir plataus užmojo programą, kurią įgyvendinant būtų galima kovoti su bet kokiomis pandemijomis ir grėsmėmis sveikatai ateityje. Įgyvendinant šią programą taip pat bus sprendžiamos visuomenės senėjimo problemos ir vykdoma ligų prevencija, bus skatinama sveika gyvensena sveikoje ir netoksiškoje aplinkoje, o mūsų sveikatos priežiūros sistemos bus rengiamos taikyti besiformuojančias technologijas, taip pat bus užtikrintas sveikatos raštingumas. ELP frakcija pažymi, kad ES sanglaudos politika taip pat bus viena iš priemonių siekiant įveikti krizės padarinius. ELP frakcija ragina Komisiją sanglaudos politikoje sveikatos priežiūrai teikti didesnę pirmenybę, nes reikalingos investicijos, kad būtų galima užtikrinti vienodas galimybes naudotis sveikatos priežiūros įstaigų paslaugomis visoje Europoje. ELP frakcija įsipareigoja siekti greito susitarimo dėl Komisijos pasiūlymo ir greito jo įgyvendinimo.
3. ELP frakcija ragina įsteigti specialų ES fondą, kuris padėtų valstybėms narėms sustiprinti savo **ligoninių infrastruktūrą ir sveikatos priežiūros paslaugas**, užtikrinant aukščiausius sveikatos priežiūros, gydymo, sveikatos mokslų mokslinių tyrimų ir inovacijų standartus. ELP frakcija ragina sukurti Europos ligoninių, kurios specializuojasi pandemijų srityje, tinklą visuose ES regionuose, kad būtų išvengta ligoninių perpildymo. Šios specializuotos struktūros tikslas turėtų būti sveikatos priežiūra, moksliniai tyrimai ir skatinimas keistis geriausia patirtimi.
4. **Sveikatos moksliniai tyrimai** (nuo fundamentinių iki taikomųjų mokslinių) labai svarbūs ligų prevencijai, diagnostikai ir gydymui. Vis dėlto Europos sveikatos

moksliniai tyrimai yra labai susiskaidę. Reikia, kad būtų daugiau sąveikos su valstybėse narėse atliekamais moksliniais tyrimais. Taip pat reikia imtis ryžtingų veiksmų, susijusių su sveikatos mokslinių tyrimų duomenimis. Pabrėžiama tai, kad atliekant klinikinius tyrimus turi būti laikomasi lyčių pusiausvyros principo, siekiant įvertinti, kokį skirtingą poveikį galimos vakcinės ar gydymo būdai gali padaryti vyrams ir moterims. ELP frakcija pritaria, kad įgyvendinant Europos visuotinę sveikatos planą būtų sukurtas ES sveikatos akademijos tinklas, į kurį būtų įtraukta bent viena kiekvienos valstybės narės (universitetinė) ligoninė, veikianti kaip nacionalinis Europos pažangiausių medicinos tyrimų ir mokymo sklaidos centras. Šis ES sveikatos akademijos tinklas turėtų privalomai reguliariai keistis informacija, mokyti iš geriausios patirties ir vykdyti darbuotojų mainus. Šis tinklas bus labai svarbus siekiant panaikinti sveikatos mokslinių tyrimų susiskaidymą Europoje, skatinant didesnę sąveiką ir bendradarbiavimą mokslinių tyrimų srityje valstybių narių lygmeniu, taip pat gerinant bendrą technologijų ir infrastruktūros išteklių naudojimą biomedicinos tyrimų bendruomenėje. Jis taip pat turėtų suteikti galimybę piliečiams gauti informacijos apie medicinos sritis, kuriose specializuojasi valstybė narė, susijusios su naujomis ligomis.

5. Kai kurios valstybės narės parodė solidarumą užtikrindamos **tarpvalstybinį pacientų perkėlimą** į kitų valstybių narių ligonines, dar turinčias gydymo pajėgumų, taip pat **tarpvalstybinį sveikatos priežiūros specialistų judumą**, kuris, įgyvendinant Profesinių kvalifikacijų direktyvą, pasirodė esąs vienas svarbiausių laisvo judėjimo principo ramsčių, taip pat ir krizės metu. ELP frakcija savo gairėmis remia šios priemonės stiprinimą. ELP frakcija remia tolesnį sveikatos priežiūros įstaigų darbo koordinavimą, kad būtų laikinai sumažintas perkrautų įstaigų krūvis. Būtina skubiai parengti naują ES sveikatos priežiūros darbuotojų veiksmų planą, kuris baigia galioti 2020 m., atsižvelgiant į su pandemija susijusių patirtį, siekiant suteikti sveikatos priežiūros specialistams naują tinkamą strateginę veiklos sistemą, taip pat atsižvelgiant į jų tarpvalstybinį judumą, nes tai gali būti labai svarbu įstaigoms, kuriose jie dirba, ypač ekstremaliosios situacijos atveju, pavyzdžiui, be kita ko, pandemijos metu. Būtinas geresnis Tarpvalstybinės sveikatos priežiūros paslaugų direktyvos perkėlimas į

- nacionalinę teisę, ypač po to, kai Teisingumo Teismas savo praktikoje išaiškino pagrindines pacientų judumo, kompensavimo procedūrų ir išankstinio leidimo sąvokas. Šiuo atžvilgiu turėtų būti geriau išnaudojamos Europos referencijos centrų tinklo galimybės, imantis efektyvesnių veiksmų, o valstybės narės turėtų numatyti supaprastintą ir aiškesnę išankstinių leidimų suteikimo tvarką.
6. Valstybės narės ir pasienio regionai turėtų veiksmingai ir finansiniu požiūriu tvariai stiprinti tarpvalstybinį bendradarbiavimą sveikatos priežiūros srityje, nesudarydami administracinių kliūčių, taip pat suteikdami galimybę gauti kokybiškas paslaugas abiejose sienos pusėse, netoli paciento gyvenamosios vietos pasienio regione. Turėtų būti skatinama sudaryti susitarimus tarp ligoninių, kad pagalbos tarnybos galėtų kirsti sienas reaguodamos į iškvietimus ir išgelbėti gyvybes.
 7. Naujos COVID-19 ligos protrūkis mums parodė, kad, kiek tai susiję su **vakcina ir gydymo būdais**, turime toliau didinti biudžeto paramą siekdami koordinuoti veiksmus tyrimų ir mokslo srityje ir dar labiau supaprastinti vaistų ar vakcinų patvirtinimo sistemą nekeldami pavojaus sveikatos saugai. Mes visada pasisakysime už technologijų pažangą kuriant vakcinas ir gydymo būdus. Laikydami šio požiūrio, esame pasirengę pritarti lankstesniam reguliavimui, kai to reikia per krizę, kad klinikiniai tyrimai galėtų būti atliekami skubiai ir saugiai. Turi būti laikomasi atsargumo principo, tačiau vakcinų ir gydymo būdų kūrimui neturi trukdyti nepagrįstas skepticizmas tam tikrų metodų atžvilgiu. Turime dėti visas pastangas, kad sukurtume ir pagamintume vakcinas ES ir padarytume jas prieinamas bei įperkamas visame pasaulyje, vykdydami bendrus viešuosius pirkimus ES lygmeniu, siekdami išplatinti jas mūsų piliečiams. Tikimės dialogo ir bendradarbiavimo, tačiau jeigu vakcina bus pirmiau sukurta už Europos ribų ir kitos šalys nenorės ja su mumis pasidalyti, taip pat turėsime B planą. Pavyzdžiui, teisiškai įmanoma taikyti vadinamąjį priverstinį ar privalomą licencijavimą. Tačiau ES valstybės narės turėtų daryti tai bendrai. Europos Komisija, o ne pavienės šalys, turėtų būti atsakinga už šį procesą ir jo koordinavimą ES lygmeniu. Taip pat turėtų būti apsvartyta galimybė taikyti prekybos priemonės siekiant užtikrinti, kad vaistai ir vakcinos būtų visiems prieinami ES ir už jos ribų.
 8. Ateityje, siekdami greičiau reaguoti į panašią krizę, turėtume sukurti viešojo ir **privačiojo sektorių partnerystės** modelių, pavyzdžiui, ES įsteigti tokią instituciją kaip JAV biomedicinos pažangos mokslinių tyrimų ir plėtros institucija.
 9. Atsparumas antimikrobinėms medžiagoms yra didelė pasaulinė grėsmė sveikatai ir Europos piliečių gerovei, kuri kels esminių sunkumų Europos sveikatos priežiūros sistemoms ir visuomenei. Remiantis PSO duomenimis, Europoje kasmet miršta 33 000 žmonių todėl, kad antibiotikai jų neveikia. ELP frakcija sieks, kad tai taptų svarbiausiu Europos sveikatos politikos prioritetu, be kita ko, skiriant daugiau lėšų labai reikalingiems moksliniams tyrimams šioje srityje. Todėl remiame griežtą Europos veterinarijos srities teisės aktų įgyvendinimą. Be stebėsenos, taip pat remiame standartų taikymą ir nuolatinį antibiotikų naudojimo veterinarijos srityje naudojimą pagal koncepciją „Viena sveikata“. Taip pat esame įsitikinę, kad reikia mažinti žmonių vartojamų antibiotikų kieki. Valstybės narės turi skubiai imtis priemonių, kad žmonėms skirti antibiotikai būtų išrašomi apdairiai, o ligoninėse būtų pagerintos higienos sąlygos. Prašome Komisiją išnagrinėti, kokių Europos teisės aktuose nustatytų teisinių priemonių galima imtis, jeigu valstybės narės nesiima tinkamų veiksmų. Mūsų svarbiausias prioritetas – sukurti sistemą, skatinančią diegti inovacijas kuriant naujus antibiotikus, nes mūsų rinkoje labai reikia naujų pacientams skirtų produktų. Net ir racionaliai juos naudojant mums reikės naujų medžiagų, jei nenorime atsidurti padėtyje, kai neveiks visiškai jokie antibiotikai ir mes sugrįšime į aplinką be antibiotikų. Šiuo metu farmacijos pramonei nėra patrauklu investuoti į šią sritį, nes dėl svirių priešasčių naujų rinkai pateikiamų antibiotikų naudojimas bus ribojamas. Būtent todėl reikia paskatų, panašių į taikomas retųjų ar pediatriinių vaistų atveju, arba novatoriškų paskatų.

10. Viena iš veiksmingiausių poveikį turinčių Europos visuotinio sveikatos plano priemonių yra prevencijos stiprinimas; atsižvelgdami į šį prioritetą, raginame sudaryti vienodą ir nuoseklų Europos vaikų, vyresnio amžiaus asmenų ir visoms pažeidžiamoms grupėms priklausančių Europos gyventojų skiepavimo kalendorių.
11. **Europos pramonė.** ELP frakcija remia ES masto įmonių skatinimą, teikiant paskatas inovacijų diegimui ir gamybai ES, mažinant ES priklausomybę nuo trečiųjų šalių, įvairinant tiekimo grandines, didinant šių produktų, ypač dezinfekcinio gelio, ventiliatorių ir apsaugos priemonių, gamybos pajėgumus; taip pat ragina sutelkti ir koordinuoti skaitmeninės gamybos, pavyzdžiui 3D spausdinimo, pajėgumus, nes tai gali padėti gaminti reikalingą įrangą; vykdyti ES prekybos politiką, kuria daugiausia dėmesio būtų skiriama atviram strateginiam savarankiškumui, kuriuo būtų remiamas tiekimo grandinių įvairinimas ir atsparumas ir kurio pagrindą sudarytų taisyklėmis pagrįsta daugiašalė prekybos sistema, kad būtų užtikrintas visuotinis medicinos reikmenų prieinamumas, ir prie jos prisidėti sukuriant strateginį tiekimo grandinių įvairinimo fondą, kuriuo būtų aktyviai remiamos ES įmonės; raginti visas šalis prisijungti prie PPO susitarimo dėl farmacijos produktų tarifų panaikinimo ir į jo taikymo sritį įtraukti visus farmacijos ir medicinos reikmenis. ELP frakcija laikosi nuomonės, kad ES turi išlaikyti tvirtą intelektinės nuosavybės sistemą, siekdama skatinti mokslinius tyrimus ir plėtrą bei gamybą Europoje, kad Europa išliktų novatore ir pasauline lydere.
12. Klestinti ir techniškai pažangi Europos sveikatos pramonė bei konkurencinga mokslinių tyrimų bendruomenė yra gyvybiškai svarbios. Todėl reikalinga **plataus užmojo ir aiški Europos įmonių reguliavimo sistema**, taip pat specialiai moksliniams ir sveikatos tyrimams skirti išteklių.
13. ELP frakcija pritaria, kad ES turėtų turėti **greitojo reagavimo pajėgumus**, kad galėtų koordinuotai reaguoti į dideles grėsmes sveikatai, ypač pandemijų atveju, nes jos žemyne plinta lengviau dėl judėjimo laisvės. Tokia padėtis, kuri susidarė per pirmąjį dėl COVID-19 taikomo izoliavimo laikotarpį, kai būtiniausios prekės, įskaitant apsaugos priemones ir medicinos reikmenis, buvo sulaikomos nacionaliniu lygmeniu ar negalėjo būti pristatytos visoje
- vidaus rinkoje, neturėtų pasikartoti. ELP frakcija ragina pradėti įgyvendinti „Savarankiškumo sveikatos priežiūros srityje veiksmų planą“, kad ES būtų gaminama ir saugoma pakankamai svarbiausių / būtinųjų vaistų, taip pat pagrindinių medicinos reikmenų, kad ES nebūtų labai priklausoma nuo išorės tiekėjų. ELP frakcija, atsižvelgdama į šią pandemijos patirtį, siūlo peržiūrėti ir atnaujinti ES teisinę sistemą, susijusią su ekstremaliosiomis sveikatos situacijomis, kad būtų stiprinami ES ir valstybių narių reagavimo į ekstremaliąsias sveikatos situacijas pajėgumai. Naudodamasi greitojo reagavimo informacine sistema, kiekviena valstybė narė galėtų tiesiogiai ir nedelsdama informuoti kitas valstybes nares apie būtiniausių vaistų trūkumą ir taip aktyvuoti pakankamų atsargų lokalizavimo mechanizmą.
14. **Vaistų trūkumas** yra didėjanti grėsmė Europos piliečių sveikatai ir sveikatos priežiūros sistemoms. ES ir valstybės narės turi imtis ryžtingų veiksmų, kad išvengtų tokio trūkumo ir sumažintų jo poveikį. Kalbant apie tiekimo pokyčius, dėl koronaviruso susidariusi padėtis atskleidė tam tikrą dabartinės Europos medicinos reikmenų ir veikliųjų vaistinių medžiagų tiekimo iš ES nepriklausančių šalių sistemos pažeidžiamumą. Svarbu, kad būtų imtasi veiksmų siekiant geresnio ir labiau ilgalaikio reguliavimo institucijų ir pramonės atstovų dialogo šiuo klausimu, užtikrinant geresnį keitimąsi duomenimis ir išankstinėmis prognozėmis apie tai, kur ateityje gali atsirasti trūkumas. ELP frakcija ragina geriau koordinuoti veiksmus Europos mastu ir dalytis informacija, siekiant išspręsti šią problemą. Pritariame, kad būtų skatinamas tiekimo ir tiekimo grandinių įvairinimas siekiant užtikrinti vaistų ir medicinos reikmenų pakankamumą ir prieinamumą. Europa turi nedelsdama parengti veiksmų planą, skirtą būtinųjų ir (arba) gyvybiškai svarbių vaistų trūkumo problemai spręsti, kuris padėtų užtikrinti strategines vaistų ir medicinos reikmenų atsargas, o krizės metu išvengti vidinio ir išorinio bendrosios rinkos sutrikdymo. Raginame užtikrinti didesnę vaistų gamybos ir platinimo grandinės skaidrumą ir sukurti Europos krizių prevencijos ir valdymo vienetą. Mūsų pareiga užtikrinti tiekimą pacientų labui, todėl šiuo tikslu kainos kriterijus nebeturėtų būti pagrindinis skelbiant konkursus, bet turėtų būti papildytas kokybiniais kriterijais, kaip antai gamybos vietų skaičius ir atitiktis socialiniams, aplinkos apsaugos,

- elektronikos bei kokybės standartams.
15. ELP frakcija pasisako už tai, kad įgyvendinant dabartinę **Europos programą dėl ypatingos svarbos infrastruktūros objektų apsaugos (EPCIP)**, kuri šiuo metu yra orientuota į transportą ir energetiką, daugiau dėmesio būtų skiriama sveikatai, kad būtų galima nustatyti ir priskirti Europos ypatingos svarbos sveikatos infrastruktūros objektus ir užtikrinti aktyvesnę Komisijos dalyvavimą teikiant paramą ypatingos svarbos sveikatos infrastruktūros objektų apsaugai valstybėse narėse. Todėl ELP frakcija tvirtai pasisako už tai, kad pagal programą „ES – sveikatos labui“ būtų remiamos investicijos į ypatingos svarbos sveikatos infrastruktūrą, priemones, struktūras, procesus ir laboratorijų pajėgumus, įskaitant ligų protrūkių stebėjimo, modeliavimo, prognozavimo, prevencijos ir valdymo priemones. ELP frakcija pritaria, kad būtų parengta nauja vaistų strategija, kurią įgyvendinant Europos savarankiškumo sveikatos priežiūros srityje veiksmų planas, be kita ko, taptų nuolat taikomu metodu, kuriuo siekiama užtikrinti vaistų tiekimo saugumą ir sumažinti ES priklausomybę nuo trečiųjų šalių, susijusių su pagrindinių vaistų ir medicinos reikmenų tiekimu, be kita ko, supaprastinant procedūras nekeliant pavojaus saugai ir veiksmingumui, atsižvelgiant į su sveikatos priežiūros tvarumu susijusias problemas. Ši nauja vaistų strategija turi būti derinama su Europos Komisijos patvirtinta nauja pramonės strategija, o mes turime vadovautis suderintu požiūriu, kad sukurtume tikrą Europos sveikatos sąjungą.
16. Siekdama, kad Europa veiksmingiau reaguotų į pandemiją, o naujosios programos „ES – sveikatos labui“ valdymas būtų efektyvesnis, ELP frakcija pritaria, kad Europos **ligų prevencijos ir kontrolės centras (ECDC)** turi būti sustiprintas ir tapti visaverte Europos sveikatos agentūra, apimančia skubaus įspėjimo ir reagavimo sistemą ir kiekvienoje valstybėje narėje turinčią vieną ECDC instituciją bei mokslo bendruomenę, kurios įgyvendintų tarpvalstybines priemones ir koordinuotų Europos atsaką į pandemiją, taip pat turėtų pajėgumų veikti kaip visuomenės sveikatos koordinavimo centras. Be epidemiologinių pajėgumų, sustiprintas ECDC, rengdamas strategijas bei su sveikata susijusių sekos analizę, skirtus sumažinti epidemiologines grėsmes ar krizes, turėtų vadovautis labiau holistiniu požiūriu ir įtraukti ekonomistus bei sociologus. Prašome skubiai įvertinti ES direktyvą dėl tarpvalstybinio pobūdžio grėsmių sveikatai ir raginame Komisiją kuo greičiau pasiūlyti jos manymu būtinus pakeitimus. Siekdami paremti nuoseklesnį požiūrį reaguojant į pandemijas, prašome Komisiją apsvarstyti galimybę priimti reglamentą, o ne direktyvą ir patikrinti, ar tai atitinka Sutartį. ELP frakcija taip pat pritaria, kad **EMA** būtų suteikta daugiau įgaliojimų, siekiant išvengti vaistų trūkumo ir jį stebėti.
17. **Skaitmeniniai sprendimai**, kaip antai e. sveikata, padeda geriau spręsti sveikatos problemas visais etapais – nuo prevencijos iki diagnozavimo ir gydymo. ELP frakcija remia DI, duomenų analitikos ir kitų superkompiuterijos priemonių naudojimą, pavyzdžiui, sukuriant ES sveikatos duomenų platformą ir ES ekstremaliųjų situacijų koordinavimo duomenų centrą, kurie galėtų padėti ES rinkti duomenis ir panaudoti klinikinių tyrimų rezultatus, nustatyti elgsenos modelius, žmonių srautus ir būtiniausius produktus, taip pat atlikti predikcinę analizę. ELP frakcija taip pat ragina sukurti elektroninį pacientų registrą, kad valstybės narės galėtų palaikyti ryšius šioje srityje, taip pat parengti bendrus ES duomenų rinkimo ir analizės standartus, kad būtų sukurta bendra duomenų bazė. Manome, kad tolesnis e. sveikatos ir m. sveikatos sistemos plėtojimas turėtų būti pagrįstas jų patikimumu, asmens duomenų apsauga ir tolesniu skaitmeninės sveikatos raštingumo ugdymu ES. Duomenys taip pat padeda priimti sprendimus, atlikti medicininį vizualizavimą, įgyvendinti faktais pagrįstą politiką, remti klininius ir mokslinius tyrimus bei prognozuoti pandemijas. Tačiau ELP frakcija tiki etikos svarba ir mano, kad keičiantis asmens duomenimis turi būti užtikrintas privatumas, saugumas bei pasitikėjimas. Žmonėms turi būti patogiu, o sveikatos priežiūros pridėtinė vertė ir novatoriški gydymo būdai bus individualizuoti (pvz., naudojant asmens genetinę informaciją). Turėtų būti skatinamas savanoriškas mobiliųjų programėlių naudojimas decentralizuotoje saugojimo sistemoje.
18. ES sveikatos priežiūros sistemų pajėgumai, susiję su **medicinos specialistų** prieinamumu, yra labai skirtingi. Todėl regionuose, kuriuose trūksta medicinos darbuotojų, galimybės gauti sveikatos priežiūros paslaugas yra mažesnės, laukiančių pacientų eilės yra ilgos, sveikatos priežiūros sistemos yra

mažiau atsparios, o gyventojų sveikata blogėja. ES turėtų imtis priemonių, kad sušvelnintų šio trūkumo poveikį ir užtikrintų pakankamus žmogiškuosius išteklius bei sveikatos priežiūros pajėgumus visoje ES. ES taip pat priklauso nuo sveikatos priežiūros darbuotojų iš ES nepriklausančių šalių, o tai gali daryti poveikį jų kilmės šalių sveikatos priežiūros sistemoms.

19. Šiuo metu per 30 mln. Europiečių gyvena **sirgdami retąja ir apleista liga** ir turi mažai informacijos apie savo ligas bei teises; jų gydymo būdų yra mažai ir jie yra labai pažeidžiami psichologiniu, socialiniu bei ekonominiu atžvilgiais. Retosios ir apleistos ligos nepaiso sienų. Europos bendradarbiavimas ir veiksmų koordinavimas retųjų ir apleistų ligų srityje yra labai svarbūs siekiant suteikti pacientams galimybę pasinaudoti geriausių specialistų paslaugomis, nepriklausomai nuo jų valstybės narės. Siekiant pagerinti retosiomis ligomis sergančių žmonių ir jų artimųjų gyvenimo kokybę, labai svarbu kurti sprendimus vietos ir tarpvalstybinio mastu. Todėl turime remti retosiomis ir apleistomis ligomis sergančių pacientų galimybes lengvai pasinaudoti geriausių ekspertų turimomis žiniomis, kurdami Europos tinklus ir nustatydami aiškias kompensavimo taisykles tarpvalstybinio lygmeniu. Taip pat reikia daugiau investicijų į apleistų ligų mokslinius tyrimus, nes dažnai vis dar nėra jų gydymo ar diagnozavimo būdų. Turime skirti pakankamai lėšų tokių ligų biomedicinos tyrimams, kad būtų galima atlikti diagnostinius tyrimus ir klinikinius tyrimus bei skirti veiksmingą gydymą.

20. Psichologinės COVID-19 pasekmės pabrėžiamos daugelyje ataskaitų ir atliekant įvairius tyrimus. Visų amžiaus grupių žmonės paveikė būtinybė ilgai laikytis socialinės izoliacijos reikalavimo, kad būtų sustabdytas viruso plitimas. Sveikatos priežiūros darbuotojai, prižiūrintys COVID-19 sergančius pacientus, patiria padidėjusią įtampą ir kartu yra susirūpinę dėl savo pačių ir šeimos sveikatos. ELP frakcija ragina Europos Komisiją parengti 2021–2027 m. ES veiksmų planą dėl **psichikos sveikatos visoje ES**, kad būtų sprendžiamos didelės visuomenės psichikos sveikatos problemos. Į veiksmų planą turėtų būti įtrauktas informuotumo apie psichikos sveikatos svarbą didinimas. Jis taip pat turėtų apimti kampaniją, kurios metu piliečiai būtų konsultuojami, kaip šiomis

naujomis aplinkybėmis apsaugoti savo psichikos sveikatą, ir informuojami, kur prireikus kreiptis rekomendacijų.

21. Norint patenkinti **vyresnio amžiaus asmenų** su sveikata ir priežiūra susijusius poreikius reikia skubiai imtis veiksmų. Dėl to, kad slaugos namuose nuo COVID-19 mirė labai daug vyresnio amžiaus žmonių, reiškia, būtina skubiai peržiūrėti priežiūros paslaugų teikimo tvarką. Remiame pagyvenusią žmonių teisę priimti sprendimą dėl savo priežiūros, įskaitant galimybę ir toliau gyventi savo namuose gaunant priežiūros namuose paramą arba, prireikus, naudotis kokybiškomis priežiūros slaugos namuose paslaugomis. ELP frakcija ragina parengti sveiko senėjimo veiksmų planą, siekiant pagerinti vyresnio amžiaus žmonių gyvenimo kokybę, taip pat teikiant kokybiškas sveikatos priežiūros paslaugas. ELP frakcija ragina patvirtinti Europos prižiūrinčiųjų asmenų strategiją, pripažįstant socialinį poveikį, susijusį su užimtumo pokyčiais ir užimtumo praradimu, ypač artimuosius prižiūrintiems asmenims, tarp kurių yra neproporcingai daug moterų. Įgyvendinant šią Europos prižiūrinčiųjų asmenų strategiją galėtų būti atsižvelgta į valstybėse narėse teikiamas priežiūros skirtumus ir skiriamas finansavimas būtinai infrastruktūrai, užtikrinant, kad tiek prižiūrintiems, tiek prižiūrimiems asmenims sveikatos priežiūros ir bendrosios priežiūros įstaigose būtų skiriamas deramas dėmesys.

22. Atsižvelgiant į COVID-19 pandemiją, svarbu, kad nebūtų užmirštos **kitos ligos**. Dėl COVID-19 reikėjo visus išteklius sutelkti kovai su pandemija, todėl liko mažai pajėgumų kitoms medicinos ir sveikatos problemoms spręsti. Todėl raginame dėti daugiau pastangų ir bendradarbiauti gydant širdies ir kraujagyslių ligas bei vėžį, kurios yra dvi pagrindinės mirties priežastys ES šalyse. Tačiau labai svarbu spręsti lėtinių ligų ir didelio jų poveikio problemą, nes ji yra mažiau pastebima ligonių ir visuomenės sveikatos apsaugai skiriamų lėšų „žudikė“. Paaikškėjo, kad dėl koronaviruso susidariusi padėtis taip pat labai pavojinga rizikos grupei priklausantiems pacientams, pavyzdžiui, žmonėms, sergantiems cukriniu diabetu, nutukusiems ir keliomis ligomis sergantiems asmenims, kurie dažnai kenčia nuo gretutinių ligų. Atliekant mokslinius tyrimus pagrindinis dėmesys turėtų būti skiriamas šių ir kitų gyvenimą keičiančių ligų gydymo metodų nustatymui. Norint išlaikyti šiuolaikiškas

- ir saugias sveikatos priežiūros sistemas būtina nuolat investuoti į mokslinius tyrimus, susijusius su įvairių ligų gydymu.
23. Kasmet nuo vėžio miršta devyni milijonai žmonių. Kiekviena Europos šeima susiduria su šia liga. Labai džiaugiamės, kad kovos su vėžiu prioritetas, kurį nustatyti ELP frakcija reikalauja jau dvejus metus, yra bendras Europos Komisijos ir Tarybos rūpestis. Pritariame, kad turi būti parengtas tikras **pagrindinis kovos su vėžiu planas**, sutelktos pastangos mokslinių tyrimų srityje, taip pat lėšos ir patirtis. Ankstyva prevencija ir diagnozavimas, gydymo būdai ir priežiūra, taip pat nuo vėžio pasveikusių asmenų teisių stiprinimas akivaizdžiai suteikia Europos pridėtinę vertę.
24. Savo pozicijos dėl vėžio dokumente raginame įgyvendinti pasiūlymą dėl **sveikatos technologijų vertinimo**. Tai buvo vienintelis su sveikata susijęs J. C. Junckerio vadovaujamos Komisijos pasiūlymas ir būtų labai blogas ženklas, jeigu Europa po koronaviruso krizės nesugebėtų dėl jo susitarti. Jis labai reikalingas siekiant sumažinti biurokratizmą ir suteikti geresnę pagalbą pacientams. Reikėtų iš naujo skirti dėmesio pasiūlymui dėl sveikatos technologijų vertinimo, siekiant pagerinti bendradarbiavimą vertinant naujus gydymo būdus ir sumažinti administracinių procedūrų dubliavimąsi.
25. Nepaisant visų pastangų sustiprinti farmakologinio budrumo sistemą, vis dar reikia gerinti **pacientų saugą**, visų pirma pakuotės lapeliai turi būti aiškesni, lengvai įskaitomi ir suprantami pacientams. ELP frakcija pritaria, kad pakuotės lapelis turėtų būti patogesnis pacientams ir jame turėtų būti vaisto informacinis lapelis, kuriame nurodoma svarbiausia informacija apie vaistą ir jo šalutinis poveikis. Tas vaisto informacinis lapelis turi būti išskirtas grafiškai, o jame pateikta informacija turi būti lengvai suprantama.
26. Pacientų grupės yra labai svarbios atstovaujant pacientų interesams, siekiant užtikrinti, kad apie pacientų pageidavimus ir poreikius taip pat būtų išgirsta Europos lygmeniu vykstant teisėkūros procesui ir kitoms konsultacijoms. Finansinė nepriklausomybė yra būtina, kad pacientų grupės galėtų atlikti svarbų darbą ir atstovauti savo interesams be tiesioginės šio sektoriaus paramos. Norime užtikrinti, kad teisėkūros procese dalyvaujančios pacientų grupės iš tikrųjų atstovautų savo pacientų interesams ir nebūtų priklausomos nuo įmonių finansinės paramos.
27. **Sveikata ir mokesčiai.** ELP frakcija tvirtai remia idėją skatinti Europos žemės ūkio produktų, kuriais prisidedama prie sveiko gyvenimo būdo, gamybą ir vartojimą, pavyzdžiui, primygtinai raginant valstybes nares vaisiams ir daržovėms (be kitų produktų) tikslingiau taikyti PVM tarifus.
28. **Sveikata, informacija, skaidrumas ir dezinformacija.** Skiepijimas yra labai svarbus siekiant užtikrinti gerą visuomenės sveikatą. Europoje įvestas didelio masto profilaktinis skiepijimas labai prisidėjo prie daugelio infekcinių ligų likvidavimo ar užsikrėtimo atvejų skaičiaus sumažinimo, tačiau skiepijimas yra savo paties sėkmės auka. Vis dėlto esame susirūpinę dėl nepasitikėjimo skiepais tendencijos ir įspėjame apie jos pasekmes sveikatai. Švietimo ir informuotumo didinimo programos valstybių narių ir ES lygmeniu atlieka svarbų vaidmenį kovojant su klaidinga informacija apie vakcinų reikšmę visuomenės sveikatai. Todėl ELP frakcija ragina ES lygmeniu vykdyti švietimo programas ir visuomenės informavimo kampanijas, finansuojamas pagal programą „ES – sveikatos labui“, didinant teigiamą skiepy poveikį. Europos Komisija turi toliau stiprinti valstybių narių politikos priemonių ir programų koordinavimą. Europos Sąjunga turėtų plačiau ir profesionaliau informuoti apie savo veiksmus ir planus, kad būtų formuojamas bendras supratimas apie tai, ką daro ES.
29. **Sveikata ir tarptautinis bendradarbiavimas.** Sveikos gyvensenos užtikrinimas ir visų amžiaus grupių gerovės skatinimas yra vienas pagrindinių darnaus vystymosi tikslų. Šiandien labiau nei bet kada pandemija parodė pasauliui, kad šalys, veikdamos pavieniui, negali įveikti pasaulinio masto ekstremaliosios situacijos ir kad prevencijos, reagavimo ir atsigavimo laikotarpiu reikalingas griežtas veiksmų koordinavimas, nuoseklumas ir solidarumas su pasaulio sveikatos organizacijomis. Todėl ELP frakcija ragina vykdyti glaudesnę, aiškesnę ir ilgalaike viziją pagrįstą bendradarbiavimą su PSO ir visomis tarptautinėmis agentūromis, siekiančiomis darnaus vystymosi, pirmenybę teikiant sveikatos saugumui. Pandemija parodė, koks svarbus

yra solidarumas su kaimyninėmis ir besivystančiomis šalimis padedant joms stiprinti savos sveikatos priežiūros sistemas. ES turi užtikrinti, kad finansuojamos organizacijos vykdytų humanitarinius principus atitinkančią veiklą, o finansavimas nebūtų naudojamas skatinti koncepcijas ir praktiką, kurios neatitinka tarptautiniu mastu pripažintų žmogaus teisių ir orumo principų, taip pat vietos bendruomenių tapatybės, religinių įsitikinimų, kultūros tradicijų, vertybių ir gyvenimo būdo. ELP frakcija siūlo kasmet rengti Europos pandemijos srities mokslininkų aukščiausiojo lygio susitikimą, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas susitikti farmacijos pramonės atstovams, sprendimus priimančioms asmenims ir kitiems atitinkamiems suinteresuotiesiems subjektams.

30. Turėtų būti apsvaistytos **prekybos priemonės**, kad ES ir visame pasaulyje būtų užtikrintas vaistų, vakcinų, asmeninių apsaugos priemonių, medicinos reikmenų ir būtinų jų sudedamųjų dalių prieinamumas bei netrukdomas srautas. ES turėtų užtikrinti savo tiekimo grandinių strateginį savarankiškumą ir didesnę atsparumą įvairindama veikliųjų vaistinių medžiagų, medicinos atsargų ir žaliavų importo galimybes. ES turėtų sugriežtinti tiesioginių užsienio investicijų tikrinimą, kad apsaugotų strategines sveikatos priežiūros sektoriaus įmones nuo užsienio įmonių vykdomo perėmimo. Vis dėlto svarbu laikytis aiškaus tradicinio ES įsipareigojimo vykdyti laisvąją prekybą ir nesiimti protekcionizmo priemonių ir nevykdyti priverstinio gamybos grąžinimo į ES. Kitaip nei taikant paskatas, tai nebūtų ekonomiškai efektyvu ir neužtikrintų ES sveikatos priežiūros sistemų tvarumo. Tačiau reikėtų inicijuoti dialogą su ES nepriklausančiomis šalimis, kuriose įsikūrusios pagrindinės ES priklausančios vaistų ir veikliųjų vaistinių medžiagų gamybos įmonės, kad būtų užtikrintas patikimas jų tiekimas ES piliečiams.